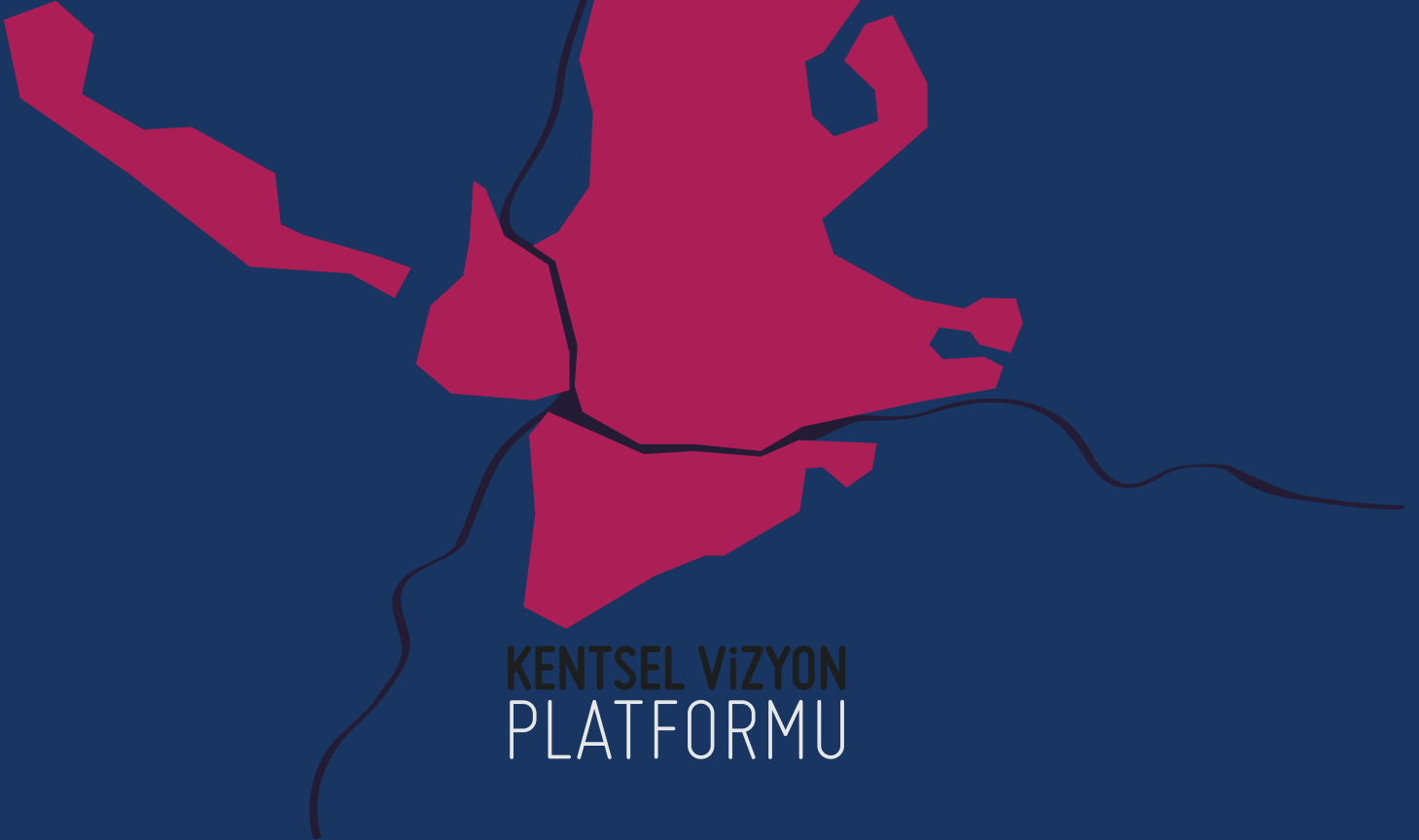

04

AĞRI VİZYON PLANI

'NUH'UN KENTİ'

KENTSEL VİZYON
PLATFORMU

KENTSEL VİZYON PLATFORMU

‘Kentsel Vizyon ile Kurgulanan Kentler’

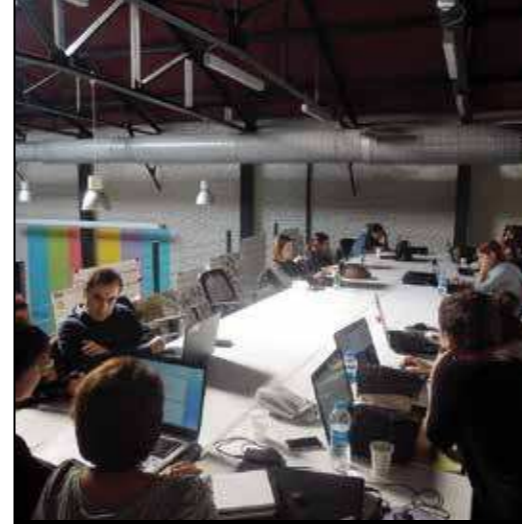
NEF ve Kentsel Strateji tarafından kurulan
Kentsel Vizyon Platformu
kamu, sivil ve özel sektör işbirliği ile

- bölge
- kent
- mahalle

ölçeğinde çalışmalar yaparak, yeni planlama
yaklaşımı ve modellerini tartışmaya açmaktadır.

81KENT
VİZYON
www.kentselvizyon.org

“Ağrı Vizyon Planı”
‘Kentsel Strateji’ tarafından geliştirilen
kapsam ve içerik çerçevesinde,
A. Faruk Göksu ve Sıla Akalp’in
Stüdyo 33’te verdiği eğitimler sonucunda
Sunay Paşaoğlu hazırlanmıştır.

01

ANALİTİK BAKIŞ
Stratejik Göstergeler
10 Temel Sorun ve Fırsat
BEK Analizi

07

02

STRATEJİK BAKIŞ
Bölgesel İşbirliği
Kent Kurgusu

15

03

VİZYON
Bölgesel Vizyon
Kentsel Vizyon

20

5

04

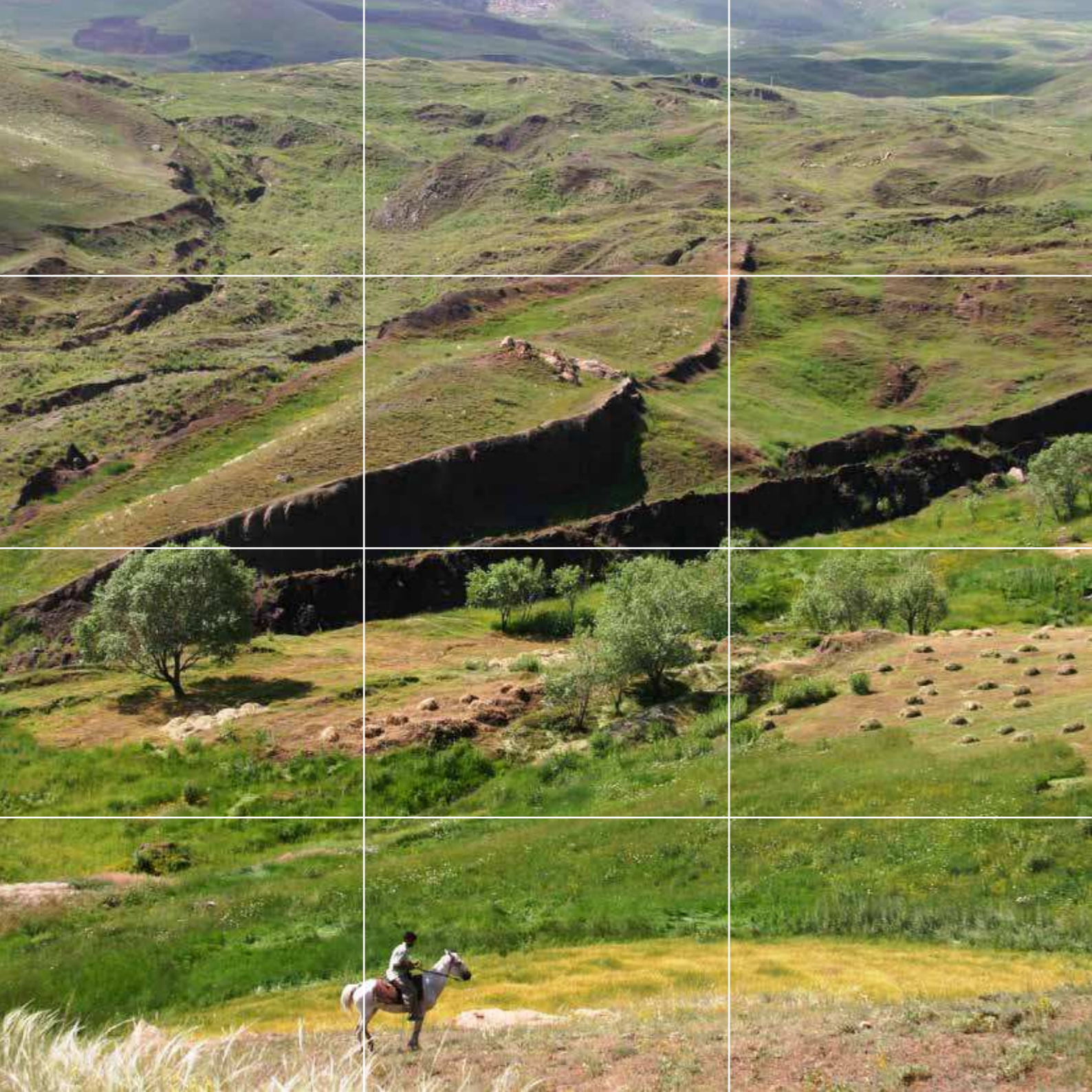
3x3 VİZYON ve EYLEM ÇERÇEVESİ
Vizyon Çerçevesi
Eylem Çerçevesi

23

05

AĞRI'NIN GELECEĞİ İÇİN
10 TEMEL İLKE

34

BÖLÜM

01

ANALİTİK BAKIŞ

Stratejik Göstergeler
10 Temel Sorun ve Fırsat
BEK Analizi

STRATEJİK GÖSTERGELER

Nüfus:
551.177 kişi

Ekonomik Değerler:

- Tarım ve Hayvancılık
- Sınır ticareti
- Arıcılık
- Su ürünleri yetiştiriciliği
- Organik tarım
- Turizm
- Eğitim
- Ulaştırma ve haberleşme
- Sanayi (az miktarda- imalat, hayvansal gıda, vb.)
- Madencilik (kireçtaşı, taş ocakları)

Eğitim:

- Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
(5.900 öğrenci)

Tarihsel İzler:

- Huri Mitana Krallığı, Hititler, Urartular, Kimmenler, Sakalar, Persler, Makendonya Krallığı, Hazer Türkleri, Müslüman Araplar, İlhanlılar, Karakoyunlular, Akkoyunlular, İranlı Türk Safeviler, Harzemşah, Moğollar, Bizans İmparatorluğu, Osmanlı İmparatorluğu
- İshak Paşa Sarayı
- Urartu Kalesi
- Eski Beyazıt Camii
- Ahmedî Hani Türbesi
- Eleşkirt Toprakkale ve Pirabat Höyükleri

Performans Kriterleri

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

78

ÇEVRE
78

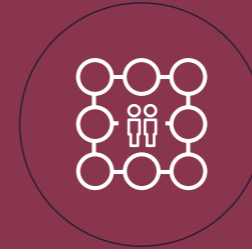
EKONOMİ

77

SOSYAL
77

YAŞAM KALİTESİ

81

Sosyal Altyapı:

- 1 Üniversite
- 8 Kütüphane

Doğal Değerler:

- Ağrı Dağı
- Patnos Çayı
- Buz ve Meya Mağaraları
- Meteor Çukuru
- Doğubeyazıt
- Diyadin Kaplıcaları

10 TEMEL SORUN

- 1 Göç verme hızının doğal nüfus artışından fazla oluşu
- 2 Kişi başına düşen gelir azlığı
- 3 Sağlık altyapısındaki nitel ve nicel yetersizlikler
- 4 Sert iklim koşulları
- 5 Turizm için gerekli yatırımın olmayışı
- 6 Yetersiz tarımsal sulama altyapısı
- 7 Sınır geçiş bölgesinde sadece güzergah olarak kalması
- 8 Topografyanın sunduğu dezavantajların avantajlara göre baskın oluşu
- 9 Organize Sanayi Bölgesinin yapılamaması
- 10 İthalat temelli ticari ilişki fazlalığı

10 TEMEL FIRSAT

Beyaz renk	1
Ağrı Dağı	2
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	3
Jeostratejik konum	4
Transit geçiş noktası	5
Sınır ticareti	6
Yatırım Teşvik 5. Bölge ili olması	7
Tarım ve hayvancılık	8
İnanç kültürü	9
Turizm potansiyeli	10

BEK ANALİZİ

Kaynak: KentSEL Strateji

Birikim

İnanç
Urartu kültürü
Ticaret kültürü

Bereket

Tarım
Hayvancılık
Sınır
İnanç

Beceri

İnanç kültürü
Ticaret
Organik tarım

Bakış

Ağrı Dağı- Zirve
Nuh'un Gemisi- İnanç
Gürbulak- Sınır

Büyüme

Jeostratejik konum
Organik tarım
Jeotermal kaynaklar

Beklenti

Örgütlenme
Transit geçiş
Ticaretin canlanması

Ekoloji

Ağrı Dağı
Meteor Çukuru
Jeotermal kaynaklar
Patnos Çayı
Mağaralar

Ekonomi

Tarım ve Hayvancılık
Ulaştırma / Haberleşme
Sınır ticareti

Eşitlik

Kadın- Erkek
STK- kamu- özel
Bölge içi
Bölgeler arası

Etkinleştirme

Eğitim
Sağlık
Kadın - Toplum
Sosyal Gruplar

Edinim

Kamu yatırımları
Verim
Yaşam kalitesi
Sosyal entegrasyon

Entegrasyon

Sınır - Bölge
Bölge - Bölge
Kent - Bölge

Koruma

Ağrı Dağı
Nuh'un Gemisi
İshak Paşa Sarayı
Doğal Değerler

Kapasite

Ticaret hacmi
Ulaştırma / Trafik
Ulaşım altyapısı

Kalkınma

Jeostratejik konum
Sınır ticareti
Ulaştırma
Kültür turizmi

Kimlik

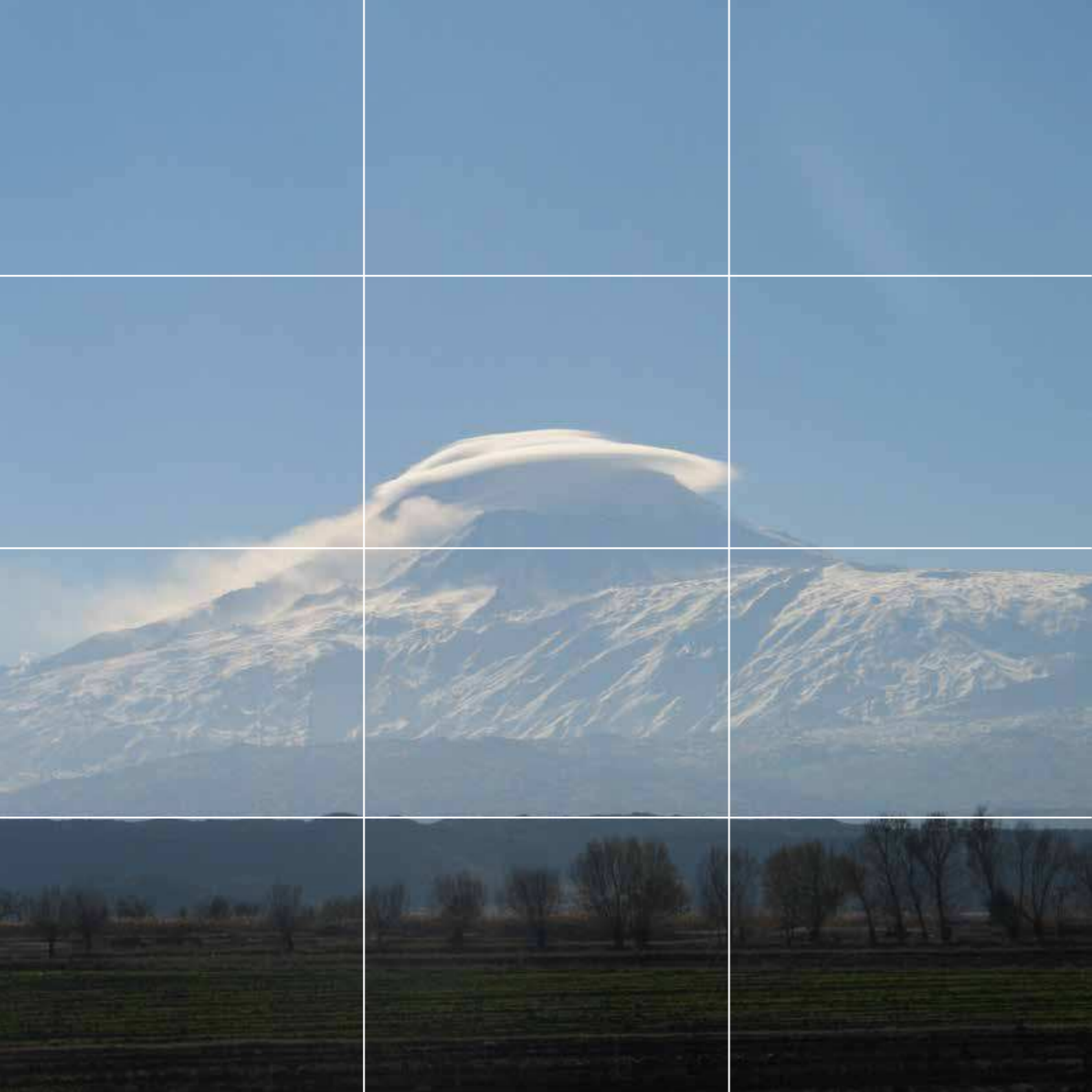
Ağrı Dağı
Urartu
Nuh'un Gemisi

Katılım

Örgütlenme
Kamu- özel- sivil
Kadın- İstihdam
Gönüllü kuruluşlar

Kurgu

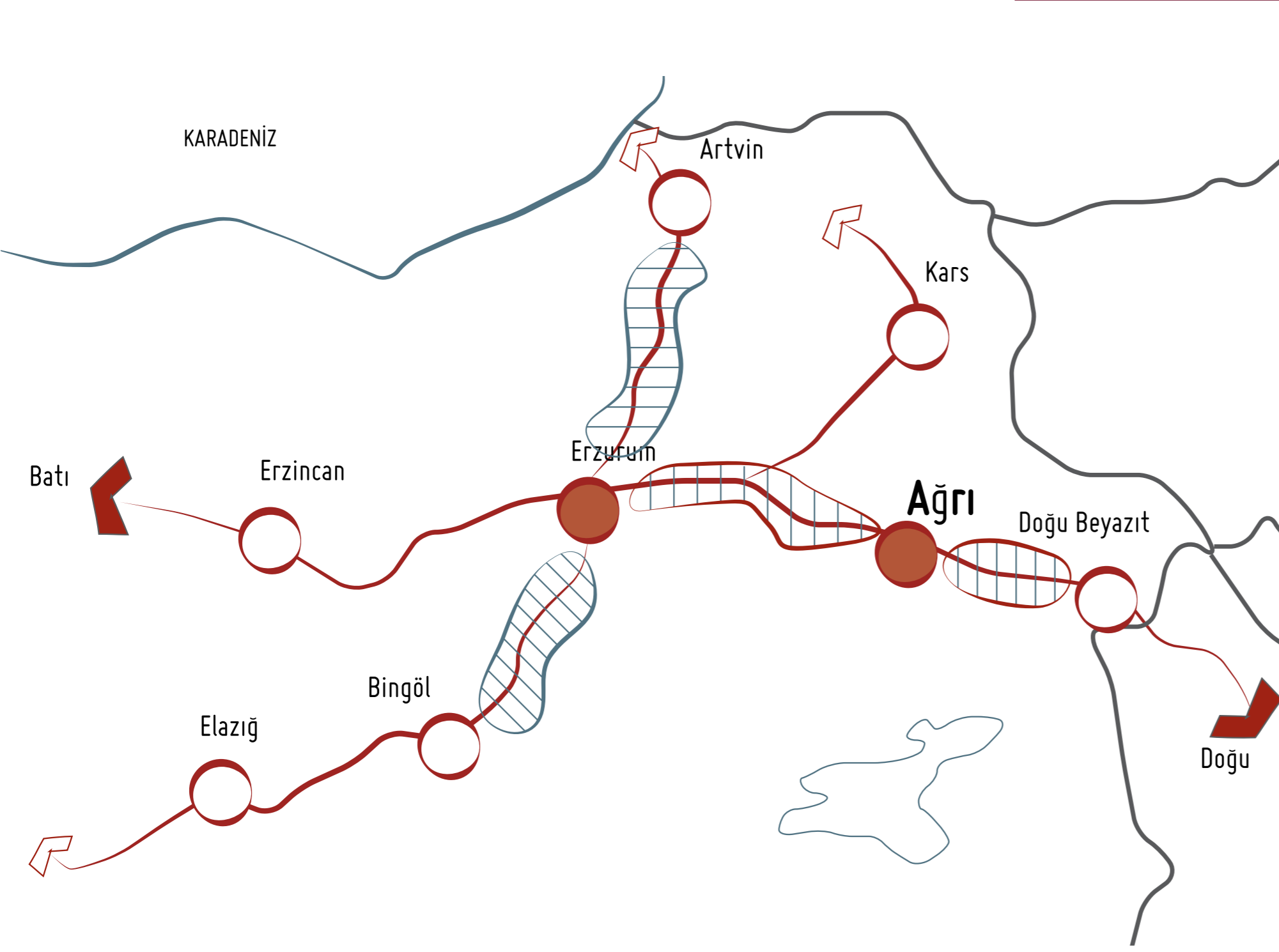
Sınır ilişkileri
Bölgeler üstü ticaret
Zirve

BÖLÜM

02

STRATEJİK BAKIŞ
Bölgesel İşbirliği
Kent Kurgusu

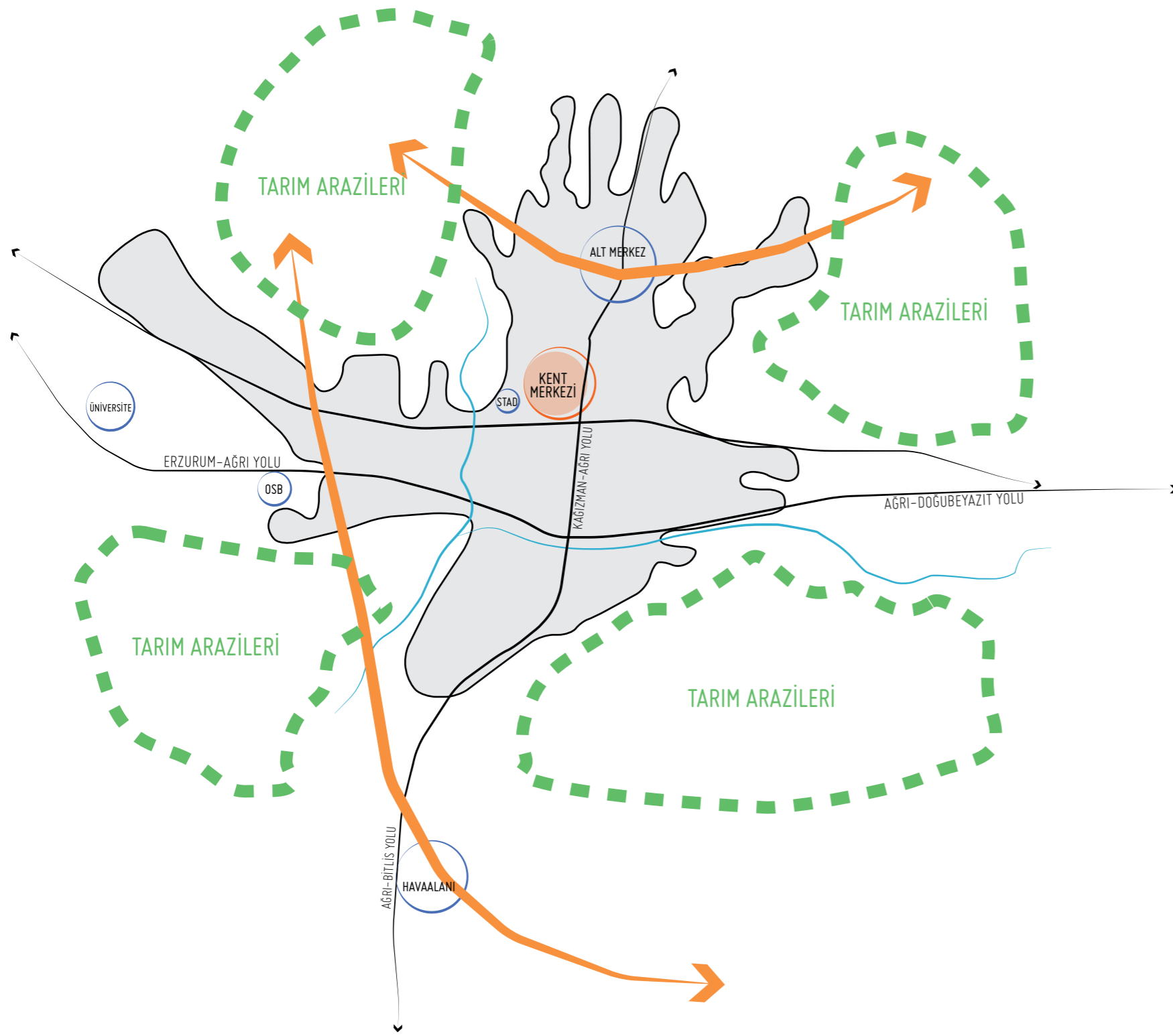

BÖLGESEL İŞBİRLİĞİ

AĞRI, BÖLGE İÇİNDE HANGİ STRATEJİK ROLÜ ÜSTLENECEK?

Bölgesel kurgu Erzurum, Van ve Ağrı arasında kurulacak olan çeşitkenar üçgen esasına dayanmalıdır. Çeşitkenar olmasının sebebi ise; üçgen kollarının farklı nitelikte donanımlara sahip olmasıdır. Erzurum'un tarihsel kent dokusu ve Palandöken başta olmak üzere kış sporuna uygun tesisleri ile Van'ın tarihsel izleri, Van Gölü ve Akdamar Adası gibi odaklar ile başlayan çeşitkenar üçgen kolları Ağrı'nın kültürel değerleri, Ağrı Dağı ve dışarıya açılan ticaret kolları ile buluşmalıdır.

Bu üç kentin birbirine aktaracağı ve birbirini besleyeceği, bir koridor vazifesi görecek olan üçgen kolları akşlarında mekânsal deneyimler adına mimari projeler ve kentsel müdahaleler gerekli olmakla beraber, bu müdahaleleri yaşanır kılacak olan toplumsal entegrasyon ve istihdamların sağlanması hem gönüllülük ve beraber hareket etme durumunu artıracak, hem de birçok grubun sosyalleşmesine ve gelişmesine olanak sağlayacaktır. Çeşitkenar üçgen Van Gölü'nden, Erzurum platolarından geçer ve Ağrı'da zirveye ulaşır.

KENT KURGUSU

YENİ KENT KURGUSU NE OLACAK?

Nuh'un Gemisi, kutsal kitapların ilgili bölümlerinde anlatılan Tanrı'nın insan ve diğer canlı ırklarının devam etmesi için büyük tufandan önce Nuh'a yapmasını emrettiği efsanevi bir gemidir. Gemi Nuh'un ailesi ve dünyada bulunan diğer hayvanların korumaya alınması amacıyla hazırlanmıştır. Bu hikâye, Tevrat'ın Tekvin bölümünde ve Kuran'da anlatılmaktadır ve Nuh'un Gemisi'nin Ağrı Dağı'nda bulunduğu kaynaklarda geçmektedir. Nuh'un Gemisi'nde nasıl tüm hayvanlardan birer çift toplanıp neslin devamı sağlanıyorsa, Nuh'un Kenti Ağrı kentsel vizyon önerisinde de bölgesel vizyondaki çeşitkenar üçgen önerisine bağlı olarak, Ağrı'nın bölgedeki yurt içi ve yurt dışı toplama ve dağıtma görevi üstlendiği söylenebilir.

Bu bağlamda; üçgen kollarının Ağrı'dan geçen kısımlarında kurgulanacak yeni kent senaryosu, potansiyel görülen birçok sektör ve hizmetin toplanması, paylaşılması ve bölgeye aktarılması gerekmektedir. İnanç ve kültür turizmi, ticaret, tarım ve hayvancılık, kış turizmi, spor vb. birçok odağın Nuh'un Gemisi misali bir arada olduğu tematik koridorlar hem diğer kentleri de Ağrı'ya yaklaştıracak, hem de transit geçiş bölgesinde Ağrı kenti sadece bir güzergah olmaktan sıyrılıp, zaman geçirilebilen sosyal bir zemin oluşturacaktır.

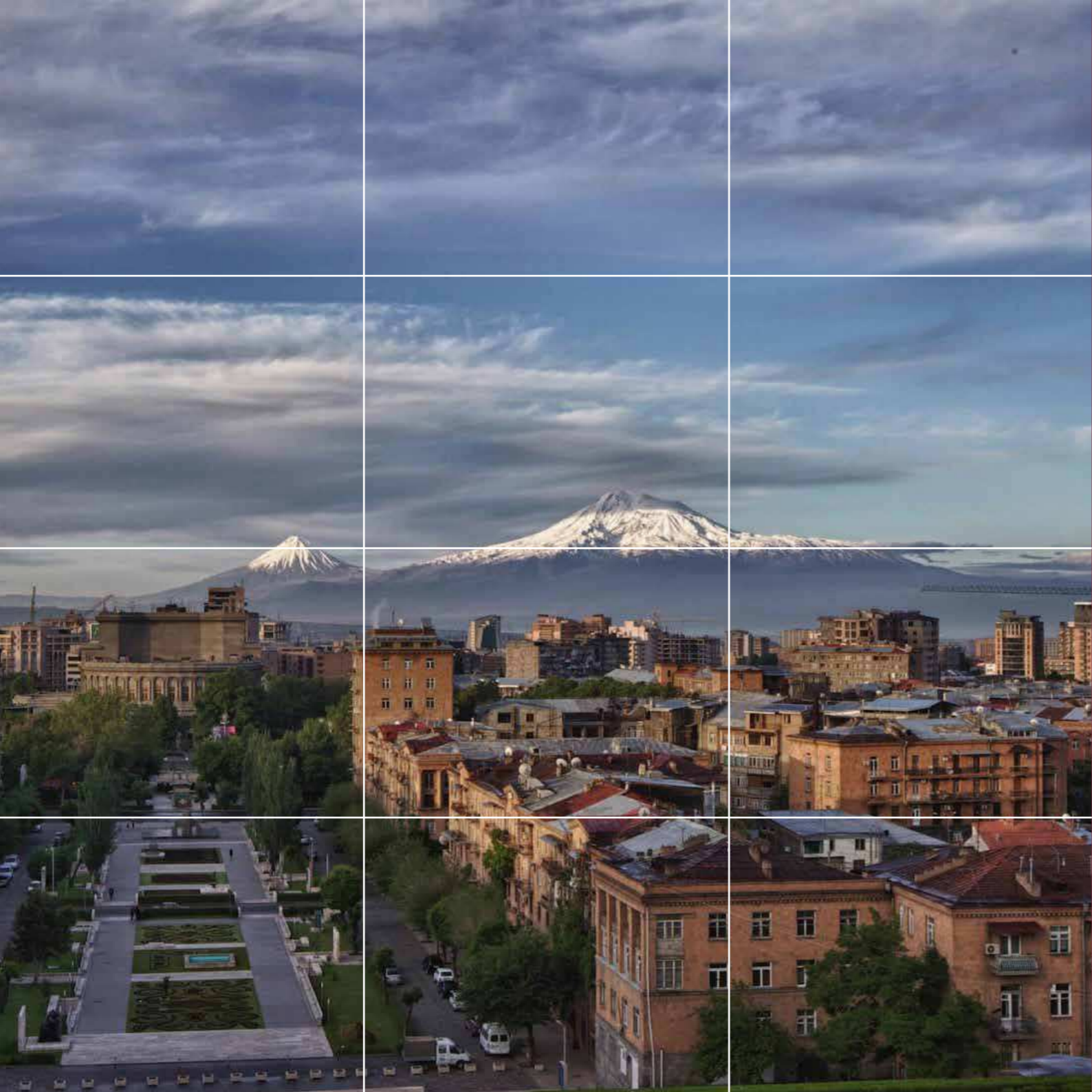
BÖLÜM

03

VİZYON
Bölgesel Vizyon
Kentsel Vizyon

BÖLGESEL VİZYON
ÇEŞİTKENAR ÜÇGEN

KENTSEL VİZYON
NUH'UN KENTİ AĞRI

BÖLÜM

04

3X3 VİZYON ve EYLEM
ÇERÇEVESİ
Vizyon Çerçevesi
Eylem Çerçevesi

VİZYON ÇERÇEVESİ 3 X 3 EYLEM ÇERÇEVESİ

1 FARKLILIK

- 1**
Jeostratejik Konum:
'4 Ülkenin Sınırında'
- 2**
Ağrı Dağı:
'İlk ve Tek'
- 3**
İklim:
'Gizemli Katmanlar'

2 TEMA

- 1**
İlinti:
'Ortak Bellek'
- 2**
Nuh:
'Bir Varmış Bir Yokmuş'
- 3**
Kış:
'Turizmin İklimi'

3 STRATEJİ

- 1**
Kalkınma:
'Nüfus ve İstihdam'
- 2**
Dönüşüm:
'Örgütlenmenin Önemi'
- 3**
Kültürel Bütünleşme:
'Kültürel Örüntü'

AGRI'NIN GELECEĞİ

1 SEKTÖR

- 1**
Ticaret:
'Çevreden Değil Merkezden'
- 2**
Ulaştırma:
'Zaman- Mekan Sürtüşmesi'
- 3**
Turizm:
'Doğadan Kente Bereket'

2 PAYLAŞIM PROGRAMI

- 1**
Sınır:
'Ağrı'nın Gözdesi Doğubeyazıt'
- 2**
Ağ:
'Ticaret Koridorundan Ağ Sistemine'
- 3**
İnanç:
'Efsane'

3 PROJE

- 1**
Gemi:
'Toplayan ve Dağıtan Kent'
- 2**
Kol:
'Bölgeden Kente Tematik Koridorlar'
- 3**
İlmek:
'Yolları Yapan Değil, Yolları Ören Ağrı'

VİZYON ÇERÇEVESİ

3 FARKLILIK

3 TEMA

3 STRATEJİ

Jeostratejik
Konum

İlinti

Kalkınma

Ağrı Dağı

Nuh

Dönüşüm

İklim

Kış

Bütünleşme

3 FARKLILIK

1 Jeostratejik Konum

4 Ülkenin Sınırında

Ağrı, 4 farklı ülkeyle sınır komşusudur. Bu ülkeler, Gürcistan, Azerbaycan (Nahçıvan), İran ve Ermenistan'dır. Kent, Kafkasya, Orta Asya ve İran üzerinden Ön Asya'ya açılan kapı görevini görmektedir. Buna ek olarak, sahip olduğu aktif Gürbulak Sınır Kapısı da kentin bu konumsal gücüne güç katmaktadır. Ülkemizin en aktif kullanılan sınır kapıları içerisinde 3. sırada yer alan Gürbulak, yüksek kara yolu trafiği hacmi ile dikkati çekmektedir. İlk sırada yer alan Edirne iki sınır kapısıyla ülkenin batıya olan açılışı, ikinci sırada yer alan Ağrı da doğuya olan açılıştır. Coğrafi kurgu incelendiğinde, Ağrı'nın neden bu kadar önemli bir konuma sahip olduğu bir kez daha öne çıkmaktadır.

2 Ağrı Dağı

İlk ve Tek

5.137 m yüksekliğindeki zirve, Ağrı Dağı'na hem Türkiye'de hem de Avrupa'da en yüksek dağ olma özelliğini katmaktadır. Marco Polo, Ağrı Dağı'nı "hiçbir zaman çıkılamayacak dağ" olarak tanımlamıştır. Ağrı Dağı'nın bu görkemi günümüzde amatör ve profesyonel sayısız miktarda sporcuyla kendine çekmektedir. Dağ, dünya çapında bir üne sahip olmanın yanı sıra, Nuh'un Gemisi'ne de ev sahipliği yapmaktadır. Farklı dinler tarafından kutsal sayılan Nuh'un Gemisi, kentin kimliğinde önemli bir yere sahiptir.

3 İklim

Gizemli Katmanlar

Sert iklim koşulları ve soğuk... Ağrı'yı Ağrı yapan iklim şartları. Buz ve Meya Mağaraları sarkıt ve dikitleriyle, Ağrı Dağı kar katmanı örtüsüyle kentin gizemli yapısına gizem katmaktadır. Nuh'un Gemisi'nin bir zamanlar sessizce indiği dağ, adeta bu gizemi yine esen rüzgârında, katman katman yağın kar kristallerinde ve de eşsiz görkeminde saklamaktadır. Detaylarında kaybolduğunuz kent, gerek kültürel gerekse doğal değerlerini gözler önüne sermektedir.

3 TEMA

1

Ortak Bellek

İdari sınırların ve ülke sınırlarının kentler ve bölgeler arasındaki ayırıcı etkisi varlığını sürdürmesine rağmen, aynı uygarlıklara ev sahipliği yapmış olan coğrafyalar, kültürel ilintilerden meydana gelmektedir. Kültür, sınırları aşmakta, insandan insana aktararak, ortak; fakat farklılaşmış, üstüne eklenmiş, çıkartılmış, yaşatılan veya unutulmuş bir bellek oluşturmaktadır.

2

Bir Varmış Bir Yokmuş

Ağrı Dağı, “korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlığı” olarak belirlenen, Nuh’un Gemisi’ne ev sahipliği yapan büyük bir hazinedir. Doğal sit alanı ve açık hava müzesi olarak tanımlanan dağ, bütün görkemi ve ihtişamıyla kenti ziyaret edenlerin önünde yükselmektedir. Farklı dinler tarafından kutsal sayılan Nuh’un Gemisi’nin zirvesine indiği düşünülen dağ, günümüzde önemli inanç turizmi odaklarından biri olarak bilinmektedir.

3

Turizmin İklimi

Karın beyaz görkemi altında parlayan bir zirve: Ağrı Dağı. Ulusal ve uluslar arası organizasyonlara ev sahipliği yapan Ağrı Dağı, kış turizminde önemli bir merkez haline gelecektir. Kentte kış turizmi için gerekli altyapının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması, gerekli standart ve kalitede tesislerin kurulması ve yörenin bu yönde tanıtımının yapılması gerekmektedir. Bu sayede Ağrı, kış turizmi için önemli bir alternatif oluşturabilecektir. Erzurum, Erzincan gibi kış turizmi merkezlerinden biri haline gelecek olan kent, oluşturulacak kış turizmi koridorunda yerini alacaktır. Buna ek olarak, Kış Turizmi Master Planı kapsamında yer alması, kente yapılacak yatırımların da önünü açmakta, kamu yatırımlarının yöreye yönlendirilmesinin de garantisini sunmaktadır.

3 STRATEJİ

1

Nüfus ve İstihdam

Turizm sektöründe kalkınma sağlanması için kentte çok az sayıda bulunan konaklama tesislerinin sayısının ve kalitesinin artırılması gerekmektedir. Buna ek olarak, sadece kış turizminde değil aynı zamanda kültür, doğa ve inanç turizminde de önemli bir merkez haline gelecek olan kent, geliştireceği bölgesel işbirliği ile, bölgesel turlarda yerini alacak, sadece bir konaklama merkezi değil, destinasyonların önemli bir uğrak noktası haline gelecektir. Ana ulaşım ağlarının üzerinde yer alması, kente nüfus göçünün olmasına neden olmaktadır. Gelen nüfusun kalmasını sağlayacak türde istihdam olanaklarının üretilmesi ancak alternatiflerin geliştirilmesiyle ve bu alternatiflerde çalışacak olan işgücünün eğitilmesiyle mümkün kılınacaktır.

2

Örgütlenmenin Önemi

Ağrı’da tarım ve hayvancılık, kentin ana geçim kaynaklarıdır. Sulanabilir tarım arazilerinin miktarı %60’ın üzerinde olmasına rağmen, sulanan arazilerin miktarı %5’le sınırlı kalmaktadır. Bölge içerisinde en fazla su potansiyelinin olduğu kent olmasına rağmen, bu potansiyelin kullanılmaması, tarımsal üretimde verim artırımının önündeki en büyük engellerden biridir. Buna ek olarak, arazilerin ufak ve parçalı yapısı, tarımsal üretimin geleneksel üretim yöntemleriyle sınırlı kalmasına neden olmaktadır. Zira üreticiler gerekli desteği bulamamaktadır. Bunun önüne geçilmesi adına, kooperatiflerin oluşturulması için arazi toplulaştırılmasına gidilmesi gerekmektedir. Kentte örgütlenmenin çok az olduğu görülmektedir. Yıllar boyunca farklı inançlara ev sahipliği yapmış ve uyum içerisinde yaşamış olan kent, bu yapısını örgütlenme alanında da kullanmalı, bu durumu bir avantajla çevirmelidir.

3

Kültürel Örüntü

Van’dan başlayan Urartu Koridoruna eklemenecek olan Ağrı, bu kültürün yaşatılması, yeniden canlandırılması, ziyaretçilerin ve kentlinin deneyimine sunulması adına gerekli tanıtımların yapılmasını sağlayacaktır. Buna ek olarak, sadece Urartu kültürünün değil, kentte bugün bile ayakta duran mimari örneklerin de bu koridora eklenmesi gerekmektedir. Sadece belli kültür koridorlarının oluşturulması ve bunların tanıtımının yapılması değil, her türlü tarihi ve kültürel mirasın bir ağ sistemi bazında birbirine eklenmesinin sağlanması, kültürel bir örüntü oluşturacaktır. Bunlardan en önemlisi olan İshak Paşa Sarayı, Doğubeyazıt ilçesinin en önemli değerlerinden biridir. 17. yüzyıl Osmanlı mimarisinin en iyi örneklerinden biri olarak bilinen saray, 116 odası, türbesi, camisi, surları, iç ve dış avluları, divan ve harem salonları ve koğuşları ile 7.600 metrekarelik bir alana yayılmış durumdadır. İshak Paşa Sarayı, Ağrı Dağı manzarası eşliğinde, ziyaretçilere günün farklı saatlerinde eşsiz manzaralar sunmaktadır.

EYLEM ÇERÇEVESİ

3 SEKTÖR

3 PROGRAM

3 PROJE

Ticaret

Sınır

Gemi

Ulaştırma

Ağ

Kol

Turizm

İnanç

İlmek

3 SEKTÖR

1

Çevreden Değil Merkezden

Ağrı ve Van illeri arasındaki trafik hacminin çok fazla olduğu görülmektedir. Bu hacmin yoğunluğunun ticaret amaçlı tır ve yolcu yoğunluğundan meydana geldiği görülmektedir. Bu durum, Gürbulak Sınır Kapısı'nın hinterlandının ne kadar geniş olduğunu ve coğrafyaları aştığını göstermektedir. Sınırların aşılması sonucunda, Gürbulak'ın hinterlandı, sınır ötesine geçmekte, diğer ülkelere ulaşmakta, bir taraftan da ülkemiz içerisinde bölgeler arasındaki idari sınırların ötesine geçerek, coğrafi bir organik yapıda kentler arası işbirliklerinin harmanlandığı bir mekân ortaya koymaktadır. Taşıt, yolcu ve yük trafik hacminin fazla olduğu sınır kapısı, transit bir güzergâhın başlangıç noktasıdır. Ancak, bu yoğunluğun kente katkısının sağlanması adına, bu güzergâh üzerinden kente giriş noktalarının oluşturulması, kentin merkezinin ve farklı odaklarının dikkat çekici öğelerinin bu güzergâha eklenmesi rotalar yaratılarak canlandırılması gerekmektedir. Bu sayede, kent merkezi de gelişecek ve canlanabilecektir. Aksi takdirde, kent sadece transit güzergâh üzerinde yer alan bir kent olarak yer alacaktır. Çevre yolu ile dışarıdan geçilen, merkezine uğranmayan bir kent haline gelmesinin önüne geçilmesi adına, kentin merkezinin sisteme entegrasyonu gerekli pazarlama ve tanıtımlarla desteklenmelidir.

2

Zaman-Mekan Sürtüşmesi

Karayolu hacmi, Gerede- Amasya- Erzurum- Ağrı- Gürbulak koridorunun geliştirilmesiyle birlikte daha da artacaktır. Bu sayede, Doğu ile Karadeniz arasındaki bağlantı da kurulmuş olacaktır. Bu durum, limanlara olan erişilebilirliği de artırıcı bir rol üstlenecektir. Sadece karayolu ulaşımının geliştirilmesi ve altyapısını iyileştirilmesi değil, aynı zamanda Ağrı Havaalanı'nın da altyapısının iyileştirilmesi gerekmektedir. Sadece iç hat uçuşlara açık olan havaalanı, kente yurt dışından gelecek olan ziyaretçilerin ve yatırımcıların İstanbul veya Ankara üzerinden aktarma yapmasını zorunlu hale getirmekte veya karayolu ve demiryolu ile kente ulaşımı teşvik etmektedir. Zaman-mekân sürtüşmesinin en aza indirilmesi adına, havayolu taşımacılığına ağırlık verilmeli, havaalanının kapasitesinin ve gerekli altyapısının iyileştirilmesi ve geliştirilmesiyle dış hatların açılması sağlanmalıdır. Bunun için gerekli kamu yatırımlarının bu alana yönlendirilmesi gerektiği unutulmamalıdır. Bu kadar önemli bir ulaşım merkezinin sadece karayolu ve demiryolu ulaşımına açık olması, kentin jeostratejik konumunu zayıflatmakta ve sınırlandırmaktadır.

3

Doğadan Kente Bereket

Dünyanın en büyük ikinci meteor çukuru Ağrı'dadır. İran sınırında yer alan meteor çukuru, Alaska'dan sonra en büyük çukurdur. Bu güzergâh üzerinde yer alan Nuh'un Gemisi, kültür turizmi rotasına eklenmekte, buradan da Doğubeyazıt'ın ara sokaklarında yaşama kültürünün izleriyle son bulmaktadır. İshak Paşa Sarayı, tüm görkemiyle ayakta dururken kent, Urartu'nun sayısız izlerini günümüzde capcanlı olarak ziyaretçilerin deneyimine açmaktadır. Konaklama tesislerinin daha yoğunluklu olarak yer aldığı ilçede, altyapıların iyileştirilmesi gerekmektedir. Urartu'nun eski merkezlerinden biri olan kent, günümüzde hala bu kültürü yaşatmaya devam etmektedir.

3 PROGRAM

1

Ağrı'nın Gözdesi Doğubeyazıt

Ağrı kentinde yurt dışına çıkışın fazla olduğu görülmektedir. Doğu Anadolu Bölgesi'nin 3'te 1'lik giriş çıkış hacmi Ağrı kenti üzerinden gerçekleştirilmektedir. Bu durum daha da dikkat çekici yanı ise, bu hacmi Ağrı'da oturanların oluşturmasıdır. Kentin ticaret hacmi incelendiğinde ise bu hacmin çoğunun yurtdışı bağlantı temelli olduğu dikkat çekmektedir. Bu durum, kent merkezinden ziyade Gürbulak Sınır Kapısı'nın yer aldığı Doğubeyazıt ilçesinin gelişmesini tetiklemiştir. Kentin en yoğun ilçe merkezlerinden olan Doğubeyazıt, aynı zamanda Ağrı Dağı'na ve de İshak Paşa Sarayı'na ev sahipliği yapması nedeniyle kültürel ve doğal değerlerini de bu anlamda canlandırarak kullanmalıdır. Dünya çapında bilinen bu değerlerin öne çıkarılması tek başına yeterli kalmamaktadır. Önemli olan bu faaliyetleri destekleyecek konaklama tesislerinin de yapılması ve yaygınlaştırılmasıdır.

2

Ticaret Koridorundan Ağ Sistemine

Doğubeyazıt üzerinden açılan aktif ticaret kapısı, kent merkezinden geçerek, batıya giden aktif ticaret ağının başlangıç noktasıdır. Ağrı, İran üzerinden bölgesel ithalatını gerçekleştirmektedir. Kent ticaret hacmini çoğunlukla ithalat üzerine kurgulamıştır. Buna alternatif olarak, iç pazarda üretilen ürünlerin dış pazara ihracının da yine bu ağ üzerinden gerçekleştirilmesi için, katma değeri yüksek ve dış pazara yönelik ürünlerin üretimine ağırlık verilmelidir. Buna ek olarak, Gürbulak Sınır Kapısı, sadece ithalat odaklı değil aynı zamanda ihracat odaklı olarak da çalışan bir lojistik merkez olma görevini de üstlenecektir. Sadece belirli illerin yer aldığı bir ticaret koridoru değil birbirine eklenen koridorların oluşturduğu bir ağ sistemi, iç pazar ve dış pazar arasındaki ilişkileri kuvvetlendirecektir.

3

İnanç Efsane

Zirvesinden 4 mevsim karın eksik olmadığı Ağrı Dağı, birçok efsaneye konu olan Nuh Gemisi'nin indiği dağ olarak anılmaktadır. Ağrı Dağı, dağcılık faaliyetlerinin yanı sıra, inanç turizmi açısından da çok sayıda ziyaretçiyi kente çekmektedir. Ağrı Dağı'nın zirvesinde Nuh'un Gemisi'nin olduğu düşüncesi, sayısız ziyaretçinin dağ tırmanışı yapmasına neden olmaktadır. Ağrı Dağı'nın zirvesinde olup olmadığından öte; insanlara verdiği umut ve inanç, bu efsanenin nesiller boyu aktarılmasına neden olmuştur.

3 PROJE

1

Toplayan ve Dağıtan Kent

Kutsal kitaplarda değinilen Nuh'un Gemisi hikayesindeki, tüm canlıların toplanması ve yola çıkması imgesinden hareketle, Ağrı'nın kentsel senaryosunu toplama ve dağıtma kavramları üzerinden oluşturması gerekmektedir. Toplama işlevini, kentin tanıtım potansiyeli olabilecek tüm değerlerinin belirli hiyerarşiler göz önünde bulundurularak topluma sunulması olarak görebiliriz. Bu sunumun devamında kente çekilecek ilginin devamını sağlamak için de şehrin fiziksel ve sosyal altyapısının iyileştirilmesi kentin yararına olacaktır. Keza Ağrı'da sosyal donatı alanlarının hala kurgulanmamış olduğu düşünüldüğünde, kente gelen birinin sadece tanıtılan değerleri görüp geri dönmesini değil, kentte kalmasını, zaman geçirmesini sağlayacak odakların da oluşturulması önem kazanmaktadır. Toplamanın yanı sıra, dağıtma işlevini ise jeostratejik konumu itibarıyla Ağrı, kurgulayacağı yeni senaryoyu hem bölgesel işbirliği kuracağı çeşitkenar üçgen vizyon önerisindeki bölgesine hem de sınır ili olması itibarıyla komşu ülkelere aktaracaktır ve gücünü paylaştıkça daha da güçlenen bir kent olacaktır.

2

Bölgeden Kente Tematik Koridorlar

Çeşitkenar üçgen kentsel vizyon önerisindeki tematik koridorlar, söz konusu üç kentin birbirleriyle kurdukları işbirliğinin fiziksel parçalarıdır. Bu parçalar bünyesinde birçok sosyal, ticari, ekolojik ve arkeolojik içeriği barındırmakla beraber, sadece parça olarak yeterli donanıma sahip olmalarıyla değil birbirine nasıl bağlandıklarıyla da önem kazanmaktadır. Tematik koridorların çalışabilmesi; ilk olarak kentlerin üçünün de sahip olduğu potansiyellerin ilişki analizlerinin uzmanlar yardımıyla çıkarılması ve bu ilişkilerin fiziksel tarafıyla birlikte kavramsal kısmının da düşünülmesi gerekmekte ve bu yapıya uygun olarak kentin entegrasyonunun sağlanması gerekmektedir. Kurguladığı kentsel senaryoya önce orada yaşayan insanların sahip çıkması gereklidir ki gelen insanlar da benimseyebilsin. Sonuç olarak Ağrı, bölgenin hem toplama hem de dağıtma işlevi ile koordinasyonunu sağlayan kent olacaktır.

3

Yolları Yapan Değil, Yolları Ören Ağrı

Ağrı'nın özellikle sınır ili olması itibarıyla sahip olduğu stratejik konum, büyük bir ticaret ve kendiliğinden tanıtım fırsatı anlamına gelmektedir. Gürbulak Sınır Kapısı ve şehre bağlantı yolları, birçok yabancı girişin şehirden geçmesi değil, şehre katılması olarak algılanmalıdır ve buna uygun bir kurgu oluşturulmalıdır. İlmek ve ip imgeleriyle düşünüp yolları ip olarak kabul edecek olursak, Ağrı'nın günümüzde sınır ile etkileşiminde yollar ipin gerilmesi gibidir. Bu durum, Ağrı'yı sadece geçilen bir güzergah olarak sınırlamaktadır. İpin gerilmesi değil, ipin ilmek haline gelmesi kentin yararına olacaktır. Bir başka deyişle yolların, Ağrı'nın kentsel değerlerine yakınlaştırma görevi ile ilmek ilmek örülmesi gerekmektedir. Fakat, sadece yolların örülmeyle kalınmayacağı unutulmamalıdır. Form ve içerik konularından yola çıkarak, ruh canlılığının içeriğidir, beden ise formudur. İçerik olmadan sadece formu insanı nasıl canlı tutmuyorsa, bu yol örgüsüne de sosyal programlar entegre edilmeden sistem gerektiği gibi işlemeyecektir. Tanıtım ise bu senaryonun en önemli parçasıdır. Dünya üzerinde birçok kent tanıtıma büyük bütçe ayırırken, Ağrı zaten yol kurgusunu şehre yaklaştırırsa bu tanıtım bütçesi de düşecek ve tanıtımın bir kısmı kendiliğinden gelişmiş olacaktır.

BÖLÜM

05

AĞRI'NIN GELECEĞİ İÇİN
10 TEMEL İLKE

AĞRI'NIN GELECEĞİ İÇİN 10 TEMEL İLKE

1. **NİRENGİ:** Kentin Silüeti
2. **UYUM:** Farklı İnançların Ortaklığı
3. **HAREKETLİLİK:** Sınırdan Sınıra
4. **UMUT:** Bölgenin Geleceği
5. **NAKIŞ:** Parçaların Detayı
6. **KATILIMCILIK:** Müdahil Olma
7. **EMEK:** Karşılığını Alabilme
8. **NAİF:** Kendine Has Dünyasında Ağrı
9. **TİCARET:** Altyapının İyileştirilmesi
10. **İŞBİRLİĞİ:** Bir Aradalığın Temeli

NİRENGİ: Kentin Silüeti

Sahip olduğu coğrafya Ağrı'ya zirveden zirveye nirengi noktaları arasında birbirini izleyen görsel bir birliktelik sunar. Doğanın sunduğu bu eşsiz panorama, kentin sahip olduğu en önemli hazinelerden biridir. Kentin nirengi noktalarından geçen kent silüetininin öne çıkarılması, bu noktalar arasında oluşturulacak dağcılık ve trekking faaliyetlerinin geliştirilmesi, kentin tanıtımının yapılması için önemli bir fırsattır. Sadece insan eli ile yapılmış bir silüetten ziyade; doğal bir silüetin ön plana çıkartılması, doğaya bir övgü niteliğindedir.

UYUM: Farklı İnançların Ortaklığı

Farklı dinlerin ortak noktası, ortak inanç, ortak bellek: Nuh'un Gemisi. Yüzyıllardır süregelen bir efsane midir, gerçeklik midir bilinmez, Nuh'un Gemisi'nin Ağrı Dağı'na indiğine inanılmaktadır. Kentin ve Türkiye'nin en yüksek zirvelerinden biri olan Ağrı Dağı; gökyüzü ile kentin buluşma noktasındaki uyum... Kent, gerek insani gerekse doğal birliktelik ve de uyumun en güzel örneklerinden biridir.

01

02

HAREKETLİLİK: Sınırdan Sınıra

Ağrı, 4 ülkeye olan sınırı, sahip olduğu aktif sınır kapısı ve önemli ulaşım yollarının üzerinde yer alan bir kent olması nedeniyle yüksek miktarda trafik hacmine sahiptir. Bu hacmin yolcu, yük ve transit taşımacılıkta yoğunlaştığı görülmektedir.

Doğu Anadolu Bölgesi kapsamında en fazla giriş çıkışın bu kent üzerinden gerçekleştirildiği görülmektedir. Bunun temel nedenleri arasında ticari ilişkiler ağı yatmaktadır. Bu ticari ilişkilerin geliştirilmesi adına, mevcut sınır kapısının hacminin artırılması, buna ek olarak da alternatif ulaşım yöntemlerinin bölge ulaşım ağına entegre edilmesi gerekmektedir. Kentte var olan havaalanının sadece iç hatlara açık olması da kentin bu hacminin belirli bir miktarda kalmasına neden olmaktadır.

Her ne kadar bu haliyle canlı bir kent olsa da Ağrı, bu kapasitenin artırılmasıyla birlikte önemli bir ticaret merkezi haline gelebilecektir. Bu sayede kent, bölgenin önemli bir odağı ve dağıtım noktası olacaktır.

UMUT: Bölgenin Geleceği

Kentte var olan düzensizlik ve karmaşa, yörenin ve bölgenin sorunlarını ortaya koymaktadır. Ancak kentte var olan değerler üzerinden geliştirilecek birliktelikler sayesinde bölgenin umudu yeşerebilecektir. Bölgenin stabil bir yapı kazanması adına ortak bilinç, bellek ve umudun ortaya konması ve bunun korunması gerekmektedir. Bu bağlamda, farklı paydaşların sürece katılımı sağlanmalıdır.

NAKIŞ: Parçaların Detayı

Kentin her bir zirvesi, kentin silüetini nakış gibi işlemiştir. Bunun izdüşümünde yer alan doğal örtü ise görülmeye değer manzaralar sunmaktadır. Farklı mevsimlerde ve farklı saat dilimlerinde, doğanın sunduğu mucizeleri görmek mümkündür. Kentte alternatif turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi adına gerekli girişimlerde bulunulmalı, kentin tanıtımı ve pazarlaması bu özellik üzerinden gerçekleştirilmelidir.

05

KATILIMCILIK: Müdahil Olma

Kentte örgütlenmenin çok az olduğu görülmektedir. Her ne kadar farklı kültür ve inançlardan insanları bir arada tutan bir kent olsa da Ağrı, katılımcılık bakımından bölge içerisindeki diğer kentlerin gerisinde kalmaktadır. Bu durum, üreticilerin üretim sürecinde geride kalmasına neden olmakta, çok parçalı toprak yapısının doğrudan olumsuzluklardan doğrudan etkilenmesine ve düşük verimde ürün elde etmesine sebebiyet vermektedir. Kentsel yaşama katılım bakımından da yine toplumun sosyal hayatta aktif rol almadığı görülmektedir. Kooperatiflerin ve derneklerin sayısının azlığı, toplum için dayanışmanın da azlığına örnek teşkil etmektedir. Toplumsal yapının devamlılığının sağlanması adına katılımcılığın artırılması ve toplumun kendini etkileyecek olan süreçlere müdahil olmasının önünün açılması gerekmektedir.

EMEK: Karşılığını Alabilme

Üreticinin verdiği emeğin karşılığını alabilmesi için kamu yatırımlarının kente yönlendirilmesi gerekmektedir. Sulanabilir arazilerin var olan su potansiyeline rağmen sulanmaması, üretimde verimin ve bereketin dar bir yelpazede ürün vermesine neden olmaktadır. Buna ek olarak, toprakların çok parçalı olmasından kaynaklı olarak üretim kapasitesinin kısıtlı kalması nedeniyle, üretim belirli bir miktarın üzerine çıkamamaktadır. Geleneksel üretim yöntemlerinin yaygın olduğu kırsal alanda, emeğin boşa gitmemesi adına üreticinin organik üretime geçişi desteklenmelidir. Bu sayede üretici, verdiği emeğin karşılığını organik tarım ürünleri üzerinden alabilecektir.

07

NAİF: Kendine Has Dünyasında Ağrı

Kentin kendine has dünyası, sunduğu gizemler ve heyecanlar... Kent farklı deneyim ve tatların birlikteliğini ziyaretçilere sonuna kadar açmaktadır. Kenti ziyaret edenlerin keşfedilmeyi bekleyen bu değerleri keşfetmesi adına gerçekleştirilecek turların yaygınlaştırılması ve tanıtılması kentsel kalkınma adına önemli bir öneme sahiptir. Kentin gizli kalmış yanlarının ortaya çıkarılması adına üniversite ile işbirliği yapılmalıdır. Genç nüfusun bu gibi alanlara olan ilgisinin artırılması, eğitimlerin düzenlenmesi ve farklı etkinliklerin yörede yer almasıyla birlikte kentin kendi içerisinde de gelişmesi sağlanmış olacaktır.

08

TİCARET: Altyapının İyileştirilmesi

Var olan sınır kapısı Gürbulak'a ek olarak kentin yoğun trafik hacmi, sahip olduğu ticaret altyapısının en belirgin göstergeleri arasındadır. Bölge içerisinde en fazla ticaret hacmine sahip olan kentin bu özelliğinin geliştirilecek yeni ulaşım ağları ve ara yüzler üzerinden birbirine eklenmesi sağlanacaktır. Bu amaçla, girişimci ve yatırımların konaklama imkanlarının artırılması adına gerekli kalite ve standartlarda tesislerin yapılması ve bu tesislerin kentin farklı alanlarına dağıtılması adına gerekli girişimlerde bulunulması gerekmektedir. Kentin mevcut durumda var olan kültürel, tarihi ve doğal değerlerinin bu şekilde tanıtımının yapılması da sağlanacaktır.

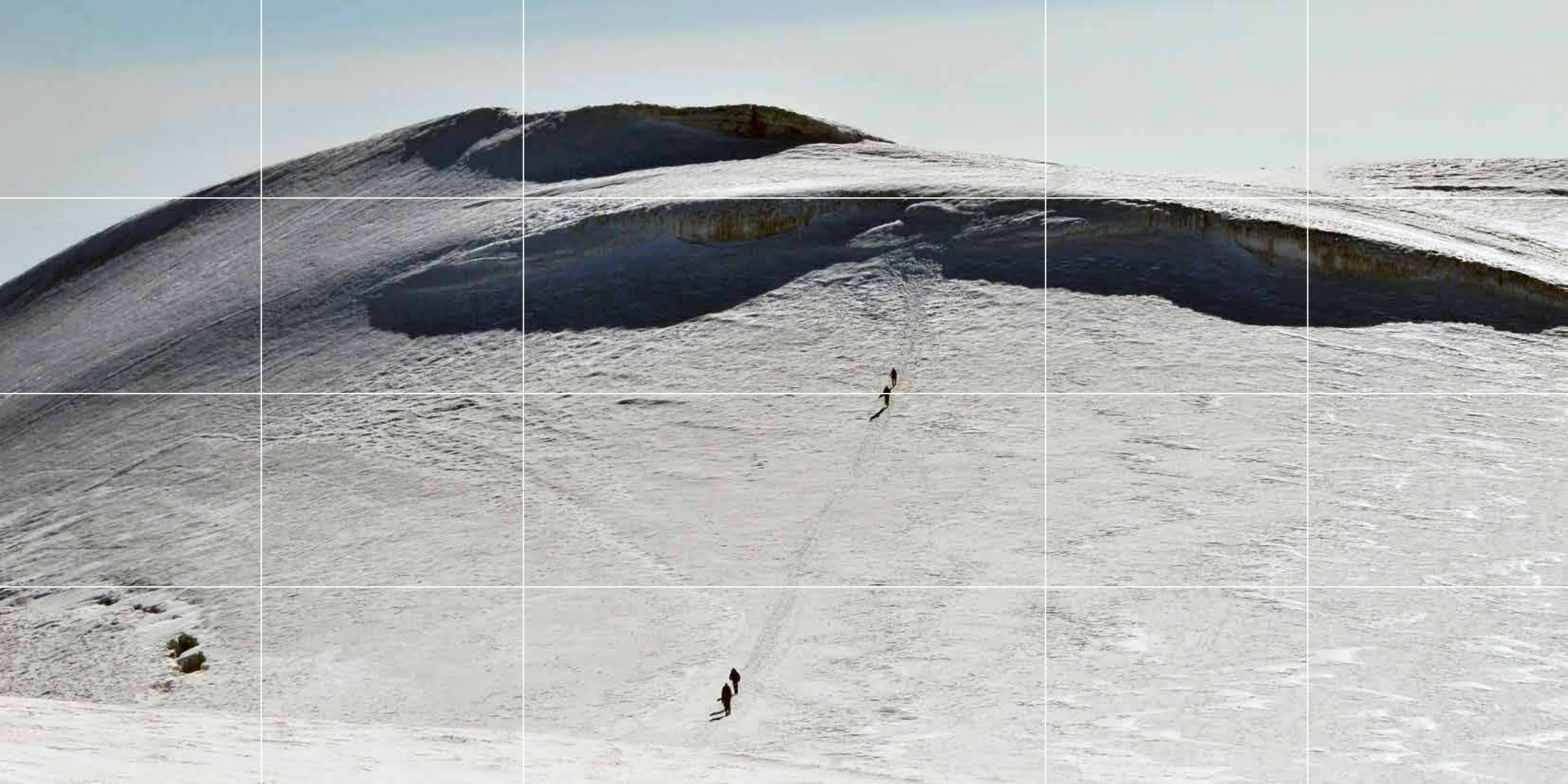
İŞBİRLİĞİ: Bir Aradalığın Temeli

Kent farklı inançlara ve kültürlere ev sahipliği yapmış, yüzyıllar boyunca diğer bölgelerden farklılaşan medeniyetlere kapılarını açmıştır. Bu özelliği ile doğasının sahip olduğu inayeti, toplumu bir araya getiren farklı sosyal grupları bir arada tutan bir öge olarak ön plana çıkaracaktır. İnsanın doğadan öğrendiklerini kendi hayatına aktarmasıyla birlikte farklı grupların bir araya gelmesi sağlanabilecektir. Bu durum, kent içi örgütlenmeyi de güçlendirecek ve sağlamlaştıracaktır.

09

10

			58 SIVAS	64 UŞAK	36 KARS				
			59 TEKİRDAĞ	65 VAN	70 KARAMAN	46 KAHRAMANMARAŞ			
	42 KONYA		60 TOKAT	66 YOZGAT	71 KIRIKKALE	49 MUŞ			
	43 KÜTAHYA	51 NİĞDE	61 TRABZON	67 ZONGULDAK	72 BATMAN	74 BARTIN	24 ERZİNCAN		
14 BOLU	44 MALATYA	52 ORDU	62 TUNCELİ	68 AKSARAY	73 ŞİRNAK	75 ARDAHAN	77 YALOVA	16 BURSA	
40 KIRŞEHİR	45 MANİSA	54 SAKARYA	63 ŞANLIURFA	69 BAYBURT	76 İĞDIR	78 KARABÜK		17 ÇANAKKALE	
41 KOCAELİ	01 ADANA							18 ÇANKIRI	79 KİLİS
07 ANTALYA	04 AĞRI							80 OSMANİYE	
08 ARTVIN	03 AFYON							81 DÜZCE	47 MARDİN
15 BURDUR	05 AMASYA	10 BALIKESİR	19 ÇORUM	30 HAKKARİ	53 RİZE	48 MUĞLA	55 SAMSUN	28 GİRESUN	09 AYDIN
27 GAZİANTEP	06 ANKARA	11 BİLECİK	20 DENİZLİ	31 HATAY	38 KAYSERİ	57 SİNOP	56 SİİRT	29 GÜMÜŞHANE	
	02 ADIYAMAN	12 BİNGÖL	21 DİYARBAKIR	32 İSPARTA	39 KIRKLARELİ		37 KASTAMONU		
		13 BİTLİS	22 EDİRNE	33 İÇEL	25 ERZURUM				
			23 ELAZIĞ	34 İSTANBUL	26 ESKİŞEHİR				
				35 İZMİR					

81 KENT VİZYON